

Couscous & hutspot

Eind april is er een nieuw kookboek op de markt gebracht. De instructies in dit kookboek zijn zó geschreven dat ze makkelijk te begrijpen zijn voor mensen die laaggeletterd zijn. Laaggeletterden kunnen wel een beetje lezen en schrijven, maar niet goed genoeg om normaal te kunnen functioneren in het dagelijks leven.

1. Hoeveel inwoners van Nederland zijn laaggeletterd?
- 10.000 mensen
  - 250.000 mensen
  - 1.300.000 mensen
  - 2.500.000 mensen

Van voor naar achter

De klank r wordt in het Nederlands op verschillende manieren uitgesproken. Sommige mensen gebruiken meestal een 'rollende' r, anderen gebruiken een klank die meer lijkt op de Engelse r uit *horse*. Het verschil heeft te maken met 'plek in de mond' waar de klank wordt gemaakt. Op basis hiervan worden in de taalkunde medeklinkers ingedeeld in groepen. In een van de onderstaande rijtjes staan de medeklinkers op volgorde van voor (de klank wordt bij de lippen gemaakt) naar achter (de klank wordt in de keel gemaakt).

2. In welk rijtje?
- K, J, T, V
  - P, V, T, K
  - T, P, J, K
  - V, P, N, J

Nieuwe taal

In de jaren tachtig gebeurde er iets interessants op een dovenschool in Nicaragua. De leerlingen ontwikkelden met elkaar een eigen, helemaal nieuwe gebarentaal. Met elke nieuwe lichtung schoolkinderen veranderde deze taal weer een beetje. Het begon met losse gebaren voor woorden. Deze woordenschat werd later uitgebreid en de taal kreeg een duidelijke grammaticale structuur.

3. Wat was de aanleiding voor het plotseling ontstaan van de gebarentaal?
- De kinderen hadden ruzie met de leerkrachten en wilden niet langer liplezen.

- De kinderen ontwierpen de taal om goed te kunnen spieken.
- De kinderen ontmoetten voor het eerst andere dove kinderen.
- De kinderen waren doofblind en konden dus niet liplezen.

Revival

Op 4 en 5 mei stond de Tweede Wereldoorlog twee dagen lang centraal in Nederland. De Joden die na de oorlog terugkeerden naar Israël, hebben met hun terugkeer ook hun oude taal weer leven ingeblazen. Eeuwenlang werd deze taal, het Hebreeuws, alleen als religieuze taal gebruikt. Nu wordt het weer dagelijks gebruikt, al is de vorm wel anders dan vroeger.

4. Welke taal lijkt het meest op het Hebreeuws?
- Arabisch
  - Jiddisch
  - Latijn
  - Roemeens

Cruiffiaans

Bron afbeelding: Pro Sports

Op 25 april werd Johan Cruiff 60 jaar. Zijn verjaardag is uitgebreid gevierd op de Nederlandse televisie. Hierbij was er natuurlijk ook veel aandacht voor de onnavolgbare manier waarop Johan Nederlands spreekt. Als geen ander weet Johan Cruiff plat en deftig Nederlands met elkaar te vermengen. Daarbij gebruikt hij regelmatig stijlfiguren.

5. Welke uitspraak van Cruiff is een paradox?
- Als het niet goed gaat, dan gaat het niet goed.
  - Da's een tussenhaakjesverschijnsel.
  - De verdediging was net een geitenkaas.
  - Simpel is het moeilijkst.

Dier en taal

Van 5 tot 13 mei was het de week van het huisdier. Het thema was 'dier en taal'. De dierenliefhebbers willen meer aandacht voor de manier waarop dieren communiceren. Mensen moeten leren luisteren naar de taal van hun dier. 'Dierentaal' is niet hetzelfde als menselijke taal.

6. Waarom is communicatie van dieren nog niet per se taal?
- Alleen mensen kunnen communiceren over dingen die we niet direct om ons heen zien.
  - Dieren herhalen bekende patronen, alleen mensen maken steeds nieuwe zinnen.

- Dieren kennen hun 'taal' al vanaf de geboorte, baby's moeten hun taal nog ontwikkelen.
- Menselijke taal is gesproken en bevat allerlei verschillende klanken en woorden.

Anders consumeren

Prins Willem-Alexander vindt dat mensen moeten consumanderen: anders consumeren. Dit voorbeeld laat zien dat je nieuwe woorden kunt maken door bestaande woorden te combineren. Meestal gebeurt dit door een samenstelling te maken van twee woorden. Zo bestaat een nieuw woord als quizhappen uit een zelfstandig naamwoord en een werkwoord. Niet alle soorten samenstellingen komen even veel voor: combinaties van twee werkwoorden zijn best zeldzaam.

7. Welk van deze woorden is samengesteld uit twee werkwoorden?
- Bevelvoeren
  - Klappertanden
  - Spelevaren
  - Tevredenstellen

Brekend nieuws

Half mei kwam het boekje Brekend nieuws uit. Hierin zijn honderd Engelse uitdrukkingen verzameld waarvan de letterlijke vertaling volgens de auteur normaal Nederlands is. Of dit echt zo is, is nog maar de vraag. Omgekeerd is het vaak verwarrend of een Nederlandse uitdrukking nou wel of niet letterlijk naar het Engels vertaald kan worden.

8. Welke uitdrukking kan letterlijk worden vertaald?
- Dat is de druppel die de emmer doet overlopen.
  - Een gegeven paard niet in de bek kijken.
  - Het regent pijpenstelen.
  - Dat is een storm in een glas water.

Extra materiaal bij deze quiz op <http://www.taalstudio.nl>

Partners

De Praktijk
natuurwetenschappelijk onderwijs

Mede mogelijk dankzij

Universiteit Leiden

Universiteit Utrecht
Faculteit Geesteswetenschappen

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM